

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 6 " " "
za četrt leta . . . 2 " " "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. — kr.
za pol leta . . . 4 " " "
za četrt leta . . . 2 " " "

V Ljubljani na dom po pošti velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolnem trgu hiš. št. 234.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

„Krahovec“ Brandstetter pa liberalni listi.

Bralcem našim je že znano, da glasoviti nemčur in državni poslanec Brandstetter, ki je s svojim drugom Seidlom zlasti v raznih volitvah strahoval štajarske Slovence, je pred nekimi dnevi napovedal krido ter skušal sam sebe ustreliti. Kresijska sodnija celjska je vsled tega pričela sodnijsko preiskavo proti Brandstetterju in državni zbor prosila dovoljenja, da se sme poslanec Brandstetter zapreti zaradi zločina goljufije in ponarejanja menjic. Za nemčursko stranko na spodnjem Štajarskem je to hud vdarec; ljudem se bodo zdaj oči odprle, kako so nemčurji ž njimi sleparili, in jim menda ne bodo več šli tako radovoljno na limanice, kakor doslej, ko sta Brandstetter in Seidl obetala zlate gradove. Nemčurska stranka to dobro čuti, zato pa o „krah“ Brandstetterjevem trdovratno molči in le toliko naznanja, kolikor je vsled dogodkov, ki jih nihče tajiti ne more, prisiljena. Če bi se bilo to zgodilo n. pr. gospodu Hermanu, ali pa kakemu drugemu slovanskemu ali konservativnemu poslancu, kakšen hrup bi bili ti listi zagnali, kako bi bili pisali vvodne članke, kako popisovali najmanjše okolščine; ker pa gre za liberalnega krahovca, so plaho omolknil. „N. fr. Presse“, ki svoj nos vtika v vse reči in tudi najmenitnejšim osebam ne prizanese, če ji niso po volji, o obravnavi Brandstetterjevi v državnem zboru piše, da se spodobi, da o tajni obravnavi tudi čas-

niki molčé. „N. Fremdenblatt“ pa pravi, da ne gre o krivdi Brandstetterjevi že zdaj besedovati. Dunajski liberalni listi se dozdej brez izjeme na to niso ozirali. Kako so n. pr. brezozirno pisali o zadevah krakovske karmelitarice Barbare Ubryk, dokler reč ni prišla pred sodnijo, kako so udrihali po spovedi in katoliških duhovnikih zaradi linške prismojenke Ane Dunzinger? V obeh primerljajih so turški listi dunajski in njihovi pajdaši po deželi opravljali in lagali, preden so sodnije storile svojo rzsodbo. „Vredništva liberalnih dunajskih listov, piše nekdo izvrstno v „Vaterlandu“, naj nam imenujejo le en katolišk list, ki bi o žalostni zadevi Brandstetterjevi imel toliko obširnih poročil, privatnih telegramov, mikavnih razodetij, kakor navadno delajo liberalni listi, kadar gre za kak samostansk dogodek, ki je pa, — kakor se pozneje vedno pokaže, — čisto zlagan. Da to, kar se poroča o Brandstetterju, ni čisto zlagano, priča splošna pobitost liberalnih listov. Umemo ta pridržek, a želimo, da naj se enako ravna pri vseh dogodkih, ki se imajo pred sodnijo rešiti. Spodobni listi bodo vedno pisali z nekakim pridržkom, naši liberalni listi pa, kakor kaže omenjeni dogodek, vedo le takrat, kaj se časnikarstvu spodobbi, kadar je kak liberalen bratec v sili. V vsih drugih primerljajih zadostujejo škandalozelnosti. Zapomnite si tedaj, kako primerno je ministerski predsednik knez Adolf Auersperg v gosposki zbornici to časnikarstvo imenoval škandalno časnikarstvo.“

Čegavi so župnijski zapiski?

(Dalje.)

Videli smo, da se doslej vlada v cerkvene matice ni vtikala; to se je jelo goditi še le za silovite jožefinske dobe. L. 1781 je cesar Jožef II. v svojem potrpnem patentu (Toleranz-Patent) zaukazal, da nekatoličani morajo katoliškim duhovnom plačevati štolo, če duhovni tudi ž njimi nimajo nič opraviti, drugo leto (12. febr. 1782) pa je v nekem dekretu določil, da samo katoliški duhovni smejo spisovati matične knjige in da morajo v krstne, poročne in mrtvaške bukve vrstoma zapisati tudi nekatoličane, ker od njih prejemajo štolnino. Ob enem se je nekatoliškim pastorjem dovolilo, da smejo zase spisovati svoje matične knjige.

S temi določbami cesar Jožef II. morda ni ravno tako hudo mislil, a vendar so bile napačne, ker so bile nasproti naravni pravičnosti in cerkvenim postavam. Cerkev katoliška namreč se vedno drži pravila, da njeni duhovniki s tistimi, ki po vnanje niso sklenjeni s sv. cerkvijo, nimajo nič opraviti, tedaj tudi nobenega plačila od njih ne zahtevati, in da v svoje župnijske knjige ne smejo zapisovati opravič, ki jih niso izvršili ali za ktere niso bili pooblasteni.

Državni določbi o štolnini in vpisovanju nekatoličanov v matične knjige katoliške bili ste veljavni do l. 1849, in ko ste bili odpravljani, se nihče zaradi tega ni pritožil, ker je cerkev željno pričakovala, da bi te uredbe jožefinske že skoro bilo konec; zato pa tudi

Ljubljanske čenče*).

Čas lova je prišel, vsi lovci so na nogah. Pes in lovec sta zajcu za petami, ljubljanske samice, družine ustavovernih uradnikov z vsaj petero hčarami, a sicer „brez otrok“, lové stariše ukaželjnih dijakov, voditelji različnih privatnih šol sinove in hčere premožnih starišev, mladenči z dobro službo in že pametne starosti bogato doto, če tudi z nevesto vred, napihnjene pa prazne glave čast in križice, slabši in boljši časniki naročnike. Sploh vse je na lovu, vsak nekaj lovi, toraj tudi gospod Ahčin in državni pravdnik ne ležita za pečjo, ampak lovita slovenske časnike. In dobra lovca sta. Kedar gresta na lov, ne prideta enako drugim lovcom prazna nazaj, ampak vselej imata kak list v mavhi. In ker gresta vsak teden vsaj po enkrat na lov, vsak teden nekaj vjameta. Kakor pa pravi lovec ne strelja po vranah, vrabcih in žabah, ampak po žlahni

divjaščini, tako puščata tudi ta dva „Laibacherico“, „turški list“ in „Schulzeitung“ pri miru ter streljata le „Slovenca“, „Novice“ in „Narod“.

Ker sem ravno žabe v misel vzel, ne morem prezreti shoda konstitucionalnega, t. j. nemčursko-ustavoverskega društva, ki je bil pretekli teden. Saj vam je znana pravljica o žabi, ki je šla na potovanje in srečno priskakala do bližnje kotle. Pravite, da vam ni znana? No, čujte! Šla je in ko se je vrnila, je sklicala vse žabe skup in jim pripovedovala o svojem junaštvu, kako je kače podila, kako so vse žabe bližnje kotle nad tem pogumom strmele, kako bi bila lahko postala tam kraljica, pa ni hotela, kako sta se celó solnce in mesec pred njenim vpitjem za megle skrila — in več takih reči. Žabice so občudovale junaštvo svoje sorodnice — se reče, vse ne, kajti mnogo jih je bilo med njimi, ki so se čutile sposobne enako klobasati; ali molčale so, da so rešile slavo popotnice.

Pa ne, da bi dr. Dolfi Schaffer zavoljo te pripovedke tožbo vložil proti meni in pred sodnijo hotel dokažati, da ta žaba ne more

biti nobena druga, kakor on sam, in zbor žab more pomeniti le shod ljubljanskih nemškutarjev v sinagogi-kazini. Tega se res bojim, ker bi morda to lahko dokazal z znano ognjeno govornostjo in prepričevalno besedo. Zato ne bom več o žabah govoril, ampak — o neverjetnostih.

Kaj je neverjetnost? Kar človeška pamet razumeti ne more, kar tedaj noben človek ne verjame. Česa pa noben človek zrele pameti ne verjame? Da bi ljubljanski nemčurji nabirali mile darove za — Ercegovince in Bošnjake. No, le ne preneglo, ne vrzite lista proč, ampak berite do konca, jaz bom, kar trdim, tudi dokazal.

Nedavno ste, če ste hoteli, brali v tem listu govorico, ki se je bila po Ljubljani raznesla, namreč, da vredništvo „turškega lista“ nabira četo (ali čedo?) prostovoljcev, ktera bi šla Turkom na pomoč. Ljudje, ki za časnike nabirajo novice, so večkrat nepremiselni, vselej pa prenegli ali prepočasni, kakor kane. Na vsak način poročajo reč, kakor se njim zdi. Zato je prišla ona novica v ta list. Novičar se je gotovo nemčurjem na limanice vsedel, kajti kaj je nemčur pravega jedra? Stvar, kateri

*) Ta spis sta državno pravdnništvo in državna policija zasegla, deželna sodnija pa ga je vsled naše pritožbe oprostila, zato ga vnovič natisnemo, če tudi že malo pozno. Vred.

nihče ni zahteval, da naj se te določbe ponové, ko se je 6 let pozneje sklenil konkordat med cesarjem in papežem.

Pri tej priliki je cesar Jožef II. tudi zapovedal, kaj naj se v matične knjige zapisuje. V vvodu dotičnega dekreta od 20. febr. 1784 cesar pravi, da poročni, rojstni in mrtvaški zapiski so za državo silno važni, a s tem ne pové nič novega; če pa dalje trdi, da ti zapiski so se doslej spisovali samovoljno, to ni resnično. Kajti vse to, kar cesar Jožef II. v omenjenem dekretu veleva, zaukazali so že veliko let poprej papeži, in novo je bilo le to, da je cesar Jožef II. zapovedal zapisovati tudi hišno številko, starost ženinov in nevest, pa vero, kar pa je bilo naravno, ker so morali katoliški župniki vsled potrpnega patenta v svoje matice vpisovati tudi nekatoličane. Določba, da naj se priče in botri, če znajo pisati, podpišejo lastnoročno, je bila gledé poročne knjige nekako zboljšanje stare cerkvene vredbe, pri krstnih maticah pa je bila odveč, ker imajo ti zapiski za državo le veljavo kot bukve rojenih, botri pa niso priče rojstva, ampak priče krsta, za ktere ga se pa cesarski dekret dosti ne briga, ker dotične bukve imenuje sploh le bukve rojenih.

V ravno tistem dekretu cesar Jožef II. določuje, da škofje pri obiskovanji svojih škofij imajo dolžnost pregledovati rojske, poročne in mrtvaške bukve, kar je bil pa 40 let prej škofom zapovedal že papež Benedikt XIV. Ob enem dotični dekret veleva kresijskim uradnikom od časa do časa preiskovati, če se omenjene knjige povsod pravilno spisujejo.

V tem ukazu ni sledu, da je cesar Jožef II. hotel fajmoštrom vzeti starodavne cerkvene matice in fajmoštre narediti za državne uradnike, da bi odslej v imenu državnem spisovali te knjige, marveč je naravnost rekel, da škofje imajo prvo pravico paziti nad temi zapiski, kar so vsled cerkvene postave že prej imeli v navadi, zato je razvidno, kakov je omenjeni dekret. Vsled državne vsemoččnosti, ki se je v tistih časih vtikala v vse cerkvene reči in določevala o podobah in svetinjah, blagoslovih in odvezah, odpustkih in cerkvenih zljajšanjih, ter celo v kazovala, koliko sveč in svetilnic se sme pri službi božji prižgati, so se izdajali tudi dekreti o starodavnih cerkvenih zapiskih, katerih pa s tem cerkvi niso hoteli odvzeti. Hoteli so jih le zboljšati, kakor vse drugo, kar se je brezozirno določevalo. Pa to, kar je

ne smeš ničesar verjeti, kar ti pove, ker ravno nasprotno misli. Dobro vedoč, da je naš Widmann prepovedal vsakako nabiranje ljudi ali denarja za Ercegovince, so ga, ker jim srce za-nje gorí, hoteli prekaniti s tem, da so kričali in pisali za Turke, delali in nabirali pa za Ercegovince. S tem so — zvití kakor so — odvrnili pozornost policije od sebe na Slovence, o katerih je ona že tako vedela, da ne simpatizirajo s Turki, in zdaj po vseh močeh delajo za Ercegovince in Bošnjake. Skoro vsak večer je godba v kazini, za godbo gredo ne le otroci, ampak tudi odrasčeni ljudje, in kjer je mnogo ljudi skup, tam se dá lahko mahoma kaj izdatnega nabirati, več, kakor če bi moral kdo od hiše do hiše beračiti, zlasti če bi nabiralec, n. pr. gosp. Aleks. Dreó ali recimo za Slované od pete do zadnjega lasu ves razbeljeni Dežman prvi na krožnik položil za vabilca stotak ali vsaj petdesetak, ktere ga potem, ko vidi, da drugi matadorji niso z ostali z darovi, lahko skrivaj nazaj vzame. Da bi Dežman, ki je zvit ko kozji rog, tega pripomočka vseh slabih, pa skušenih komedijantov ne vedel, to ni verjetno, zlasti ker na ta način

država zahtevala, bilo je tako ničlo, da je cerkev v tem lahko odjenjala. Ni n. pr. zoper vest, če se v cerkvenih zapisnikih zaznamova tudi vera, spol, starost ali hišna številka, kakor je država zapovedala. Še nad tem se po natančnem prevdarku nihče ne more spodtikati, da so katoliški duhovni v svoje matice vpisovali tudi krste, poroke in pogrebe nekatoličanov. Krst protestantovskega pastorja je veljaven in tudi od njega poročeni nekatoliški ljudje veljajo za zakonske, mrliča pokopati pa tudi ni greh. Dasi se je tedaj tako vpisovanje zdelo napačno, vendar ni bilo nedopuščeno in zoper vest katoliškega duhovna.

Veča težava bila je zarad nekterih reči, ki se morajo vsled cerkvenih določeb v matice zapisovati, pa se niso mogle lahko spraviti v rubrike od države zaukazane, n. pr. so li umrli prejeli sv. zakramente in kje so pokopani. Pa vsled dekreta od 9. avg. 1784. se je dovolilo, da se sme vpisovati tudi to, le ne v posebno rubriko.

Tako ste se cerkvena in državna oblast skušali porazumeti o župnijskih zapiskih. Cerkev se je pri spisovanji teh knjig radovoljno ozirala na želje vladine in je sprejemala njene določbe, kolikor ji je njena vest dopuščala. Država je sicer marsikaj zahtevala od cerkve, a za vse jožefinske in poznejše dobe se je skrbno ogibala gledé teh zapiskov od cerkve kaj zahtevati, česar bi vest ne bila dopuščala.

(Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 29. novembra.

Avstrijske dežele.

Cesar so po vojvodu modenskem, ki je pretekli teden na Dunaju bil pokopan, podedovali zopet okoli 80 milijonov goldinarjev. Ker od te dedšine ne plačajo takse, govori se po Dunaju, da hočejo iz lastnega premoženja napraviti nove Ubacijeve topove, da bi pri slabem denarnem stanu oboroženje armade države preveč ne težilo. To bi bil zares velikodušen, prav cesarski dar!

Naslednik Rauscherjev bo, kakor se piše z Dunaja požunskemu „Rechtu“, posvečeni škof in kapitelski vikar Kutschker, dr. Gruša pa postane njegov generalvikar in posvečeni škof. „Čehu“ pa se z Dunaja piše, da zarad vedne bolehnosti Kutschkerjeve

daruje vsak večer lahko po en stotak, a nese ravno toliko denarja domu, kolikor ga je sabo vzel, odračunši to, kar je zapil in zajedel, če ni plačati pozabil. Toda jaz zagovarjam gosp. Dreota in Dežmana, jaz pravim, da ne jemljeta svojih stotakov in pedesetakov nazaj, kedar se v kazini nabira za Ercegovince. Nabira se pa, to je gotovo, kajti iz družega namena bi kazinci ne dali si gosti zdaj, ko na jugu teče curkoma kri, turška in krščanska. Slišim celo, da si je Dežman naročil sedem konjskih repov, ktere bo nataknil na svoje „proklete grablje“, potem pa se na čelu prostovoljcev podal na Turško kot „bašim-bošuk“ ali kaj temu podobnega v sredo turške armade, na vitez pomagat Turčinom, v resnici pa, da bi pri ugodni priliki jih od zadej zagrabil in uskočil potem k ustajnikom; to je tem bolj verjetno, ker je tak manöver za letom 1848 že pri nas izpeljal, ko je uskočil v nasprotni tabor. — Vse te novice pa niso nikakor za policijo ali dr. vit. Widmanna, ker bi utegnil brž na noge stopiti nemčurjem, ko bi zvedel, kaj nameravajo.

Te nemčurje je sploh težko „zgruntati“. Saj veste, kako se togote nad Slovenci

mislijo za nadškofa dunajskega imenovati ali graškega škofa Zwergerja, ali pa brnskega škofa Nöttiga (?).

V državnem zboru je prišel 26. t. m. v razgovor predlog dr. Koppa o premembi nekterih paragrafov zakonske postave. Dr. Gros je predlagal to reč izročiti posebnemu odseku, dr. Kopp pa izročiti jo verskemu odseku. Pa oba predloga sta pala s 97 proti 91. glasovom. Ministerstvo, ki je podpiralo predlog Koppov, je tedaj ostalo v manjšini; pa znano je, da se za to dosti ne zmeni, ali manjšino na svoji strani ima, da mirno nadaljuje svoj posel, kakor da bi Avstrija ne bila konstitucionalna.

V ravno tej seji je minister kupčijstva odgovoril na interpelacijo o colnih zadevah, da je vlada vnanjemu ministru že mesca oktobra naročila odpovedati kupčijsko zvezo z Angleško in Francosko še pred koncem l. 1875, Nemčijo pa pripraviti k reviziji colne in kupčijske zveze, preden pride odpovedni čas. To se bo kmalo zgodilo; tudi si vlada prizadeva državnemu zboru, kakor hitro bo mogoče, predložiti nov colni načrt. Prej pa se mora dogovoriti z ogersko vlado in zediniti o načelih nove kupčijske zveze z Nemčijo in Francijo. Pri tem se bo oziralo na potrebe domače obrtnije. Ob enem se bo zboru predložil splošni colni tarif, z Angleško pa se ne bo določil noben tarif. Konečno obljubi minister odpraviti dosedanje napačnosti, kakor zahteva korist domače obrtnije. To je tudi odgovor, pravi minister, na interpelacijo Groholskovo in Hohenwartovo. Groholski odgovarja, da je pričakoval natančnejega odgovora, ali ker se je odgovor ministrov izročil gospodarskemu odseku v pretres, hoče stranka njegova takrat, ko bode odsek poročeval, izraziti svoje misli.

Na koncu je v skrivni seji prišla v razgovor prošnja celjske sodnije, da bi smela prijeti poslanca Brandstetterja zarad goljufije in ponarejevanja menjic. Seja 27. t. m. je bila brez vse važnosti in kratka zarad pogreba Rauscherjevega.

Starokatoličani dunajski so pred nekimi dnevi Schmerlingu kot prvomestniku verskega odseka gosposke zbornice izročili neko spomenico. Gospod Schmerling jih je prav prijazno sprejel in obljubil jim skrbeti, da se odpravi neenakost pred postavami.

Pogovori z ogerskim minister-

zarad tega, ker so Hilzerjevi zvonovi boljši in cenejši od Samassovih. Ali tudi ta togota je le na vitez, skrivaj sami tako delajo, kakor Slovenci. Zvonov sicer ne naročajo na tujem, ker jih ne potrebujejo; pač pa imajo in rabijo kočije in ker bi bili lahko že pred več letmi v Ljubljani, tedaj doma, dobivali lepe, močne, elegantne ceneji, kakor drugod slabše, zato so si jih naročali iz Dunaja, Gradca itd. Domo-ljubni namen je tu jasen. Vsak prodajalec namreč pravi, da ima zgubo pri tem, kar prodaja. Da bi toraj domači obrtniki in roko-delci ne imeli zgube pri kočijah, jih naročajo vrli nemčurski domoljubi zunaj. To je jasno, kakor nebo, kedar je oblačno.

Pri vsem tem si ne morem razjasniti sledeče resnične, tedaj ne izmišljene dogodbe. Nekaj let — ko je Samassa imel še monopol za zvonove po vseh slovenskih deželah — je tega, kar je neki tukajšnji kolar in kovač — imenujmo ga Leska, ker še živi — naredil po lastnem umu jako lep voziček, ki je moral biti vsakemu všeč. Vendar ga ni mogel prodati v Ljubljani, tedaj je bil prisiljen prodati ga v Trst v lastno zgubo. Mine nekoliko let, kar

stvom zaradi colnih zadev niso imeli doslej neki nobenega vspeha.

Vnanje države.

Z jugoslovanskega bojišča poroča „N. W. Tagblatt“, da bode Črnagora Turkom še te dni vojsko napovedala. Knez Nikica je vsem načelnikom in vojvodom naznanil biti 1. decembra pripravljenim. Višje poveljstvo prevzame knez sam. 6000 mož je že na Grahovem polju in 11.400 mož oboroži še te dni.

Ruski car pošlje kneza Vasilčikova z zdravilskim orodjem v Črnogoro, da vredi postrežbo na vojski ranjenih in bolnih.

Berolinski višji državni pravdnik boče grofa Arnima, ki ga sodi za spisatelja brošure „Pro Nihilo“, tožiti zaradi izdaje dežele. Zatožni senat se bode o tej reči 1. dec. v tajni seji posvetoval.

Na Francoskem so bonapartovci v Parizu pretekli teden napravili neki shod, kterege se je vdeležilo tudi mnogo republikancev. Prvi so vpili: Živio Napoleon IV., republikanci pa: Živila republika! Vstal je hud ropot, in predsednik je moral zbor skleniti ter je s Cassagnakom ušel skoz zadnje duri. Vsled tega je poveljnik pariški za naprej take shode prepovedal.

Iz Španjskega se poroča, da je Don Karlos zbolel (?).

Laški vseučilišniki so zopet začeli rogoviliti zoper učnega ministra Bonghia.

Angleška vlada je kupila od kralja egiptovskega za 40 milijonov gold. akcij sue-

Izvirni dopisi.

Iz mariborske okolice, 26. nov. (Seidlova blažena dela pred krahom.) Ako je mera Seidlove nadležnosti in čistilakomnosti napolnjena, smemo reči, da so bile njegove poslednje želje dokaz, kako bi še rad bil mučil slovensko kri. Pa na steni je videl roko pisati: „Mane“, „Tekel“, „Fares“. „Mane“, soštel je Bog tvoje kraljestvo in ga dokončal. „Tekel“, tehtan si bil na tehtnici in prelahak najden. „Fares“, razdeljeno je tvoje kraljestvo. Do sem in ne dalje. Sam je oči obračal po mastnih službah, zadosti se napejal in nasprotoval konservativni stranki, da bi se po volitvah splazil na Dunaj. Vendar je zavidal

se pripelje v Ljubljano barantač s konji, iz Celovca doma, v jako elegantni kočiji k „Maliču“. Kočije elegantnost je brž privabila vso ljubljansko „jeunesse dorée“, ki se s konji, psi in vozovi rada peča, k „Maliču“, vsi so občudovali lahko, elegantno in lično kočijo, ktero je bil barantač v Milanu kupil. Imel je tudi brž kupca za-njo, ki mu je obetal polovico dobička. Slučajno pride gosp. Leska po opravih memo. Brž ga pokličejo in mu pokažejo kočijo rekoč: „Tu se učite! Laško delo, pa kako! Da bi vi kaj tacega umeli!“ Gospodu Leski se voz nekako znan zdi, pogleda ga bolj natanko, potem prime govornika za roko, ga pelje h kočiji in mu pokaže v železo vsekano ime: „P. Leska v Ljubljani“. —

Na to dolgi nosovi, kočije ni nihče kupil, vsi so se tiho splazili, barantač pa se je odpeljal s kočijo v Celovec. —

Temu nimamo nič pristaviti, ko da Hilzerjevi zvonovi pri sv. Petru že pojó. Kaj pa more Samassa zato, da se vse raduje in hiti jih poslušat? Škoda, da se zvonovi ne dajo konfiscirati in da Samassa ni državni pravdnik ali gosp. Ahčin!

—é—

škega rova, če bode parlament temu pritrtil. drugim, česar je sam želel. Nekteri narodni učitelji in izvrstni organisti so šli po želji kmetov za orglanje vino pobirat, ker kmet rajše in ložej daje od poljskih pridelkov, ko pa denar. Ko je že ponizani Seidl zvedel, da so nekteri učitelji vino pobirali, jih je koj tožil pri okr. šolskem svetu.

Drugo bržčas poslednje nasilno delo Seidlovo je odstranjenje podučitelja v Kamci. Da mu je tamkaj vse steklo po volji, je mogoče le po izreku nekega šaljivega moža, kateri je rekel: v šolskem in srenjskem uradovanju v Kamci ni bilo nikdar sej, kedar je zatrobil v rog, so svetovalci prišli le „k raportu“. Ali kakor je pri turški vladi navada, da na Sultanov predlog vsi reči morajo „peke, peke“, kakor gospod župan zapoveste. Če bi mu bil kdo hotel v kateri reči nasprotovati, si ni bil svest, da bi mu ne bil vrat pokazal. Podučitelja že večkrat ni bilo v Kamci pod Seidlovim gospodstvom. Nek naroden učitelj je rekel: da rajše gre kamenje tleč, ko pod Seidlom v šolo hoditi. G. V. . . , dober učitelj, je tlako delal za 240 gold.; ker pa pri neki mastni in smrdljivi tožbi ni hotel in po vesti svoji ni mogel za Seidla pričati — (mastno tožbo je Seidl zgubil), — mu je bil trn v peti in tedaj proč z njim. Razpisati je dal podučiteljsko službo posestnikom le toliko na korist, da bodo imeli 140 gl. več plačila, podučitelja pa znabiti ne. Zdaj bo te tragedične in smešne igre menda konec.

Na Dunaju, 27. nov. (Pogreb). Okrog cerkve sv. Štefana je sicer vse polno fijakarskih voz — a danes so zginili, namesto njih se po velikem trgu na vseh straneh drenja preobila množica, glava tik glave — visoki, trdno postavljeni odri komaj nosijo veliko število gledavcev. Po ulicah so razvrsteni vojaki, da ohranijo prostor: tužnemu sprevodu prišle mu iz nadškofove palače. Lej, v lepem redu se vrste razni samostanski redovi, različne fare dunajskega mesta in druga društva; za njimi bogoslovci, potem kakih osem prelatov v mitrah in črnih plaščih; sedaj pridejo škofje: iz Kraljevograda, Št. Hipolita, Linca, Gradca, nadškof Mehitaristov, Dunajski episcopus adiutor, in nuncij Jacobini, kteremu asistirata dva opata. Mrliča neso duhovni, sprevod sklepajo duhovni iz ustava pri sv. Avguštinu in udje orientalske akademijo.

Tužno svira godba; žalostno pojo zvonovi; temno brenči veliki zvon sv. Štefana — sprevod se počasi pomika okoli cerkve do velikih vrat. Cerkev je temotna, razsvitlja jo premnogo luč. Pri altarju že čaka presvitli vladar: ves resen in tužen, dozdeva se, da mu solze v očeh migljajo; zraven so drugi nadvojvodi in državni velikaši. Prinesli so mrliča do altarja: miserere se razlega po napolnjeni cerkvi.

Molitve so končane: mrliča so že spustili v jamo narejeno na levem koru velikanskega presbiterija; množice se razhajajo; godba, petje in zvonovi utihujejo: zakopan je kardinal Rauscher.

Hrvatska, 26. nov. („Obzor“ in „Primorac.“ — Novi šolski zakon. — Vseučilišni profesorji.) Odkar je prenehal zborovati naš sabor, ponehalo je tudi politično gibanje, samo „Obzor“ in „Primorac“ se prav dobro pripravata, ker oholost in nedoslednost prvega izzazivlje vedno mirno opozicijo. Madjari pa se natihome vesele radi tega prepira, ki nas samo slabi ter izvršujejo svojo magjarizacijo v naše kraljevini, tako da bo sčasoma Hrvatska zares ne samo ogerska, nego prava madjarska pokrajina, kakor je Ma-

kanec v saboru dobro vladinej stranki povedal.

Naš novi šolski zakon je stopil v veljavnost 1. okt. t. l. Zakon sam na sebi bi bil dober(?), da bi se bolj na potrebe našega osiromašenega in zaostalega naroda oziral. Kakor v Cislajtitaniji, tako bode tudi pri nas zadajalo izvrševanje tega zakona mnogo težav. To se je pokazalo precej s početka. Vlada je odredila, da se imajo šole razdeliti po plači v štiri razrede. Podžupani ali pa njihovi namestniki so pri klasificiranju, večidel gotovo brez vsacega poznavanja občinskih odnošajev, občinske zastope silili, da stavijo svojo šolo v prvi ali pa drugi razred: in tako se je zgodilo, da je prav malo šol tretjega in četrtega razreda. Če pa pomislimo, kako so nekatere naše občine siromašne, je to gotovo velika krivica. Kako more občina plačati učitelja s 600 fl., stanovanjem in drvi, — zraven ima navadno še tudi vrt in njivo, — potem občinskega tajnika ravno tako ali pa še bolj, — sam pa še za enkrat toliko ljudi ogoljufa, — vrh vsega pa še župana! za državni davek pa se mu prodaja živina ali pa posestvo. Je li si morete misliti žalostnejše slike! Vse vpije, da bo šola narod obogatila, da se bode to vse povrnilo, kar se zanjo izda, tega pa nobeden ne vidi, da hodijo otroci po 5—6 let v šolo, pa še brati ne znajo. Lahko se je poganjati za velike plače, kakoršnih nimajo ljudje, ki so mnogo več študirali in več let v službi bili, ali delati je treba, ako imaš veliko plačo. Srce je treba imeti za narod in z malim biti zadovoljen, to je pravo domoljubje. Ako ne bode vlada občin varovala, bodo nazadnje res čisto osiromašile.

Glas, kterege je prinesel „Slovenec“ o imenovanju Fr. E r j a v c a, se potrjuje. Zraven njega sta imenovana za vseučilišna profesorja dr. J i r u š a iz Prage za botaniko in dr. Aleš V e l j k o v, docent na peštanskem politehniškem zavodu, za kemijo. Četrtri imenovani dr. V e y r za matematiko se je zahvalil in tako bo treba družega iskati.

Domače novice.

V Ljubljani, 30. novembra.

(Zasego zadnjega „Slovenca“ je deželna sodnija, kakor beremo v včerajšnji „Laib. Ztg.“, zopet potrdila. Razlogi nam niso znani, zvedeli jih pa že bomo, ker se bomo pritožili. — Pretekli teden sta bila zasežena tudi „Slov. Nar.“ (dvakrat) in v Mariboru izhajajoči „Slov. Gospodar“. Policijsko zaseganje listov je tedaj res že epidemično.

(Preširnova beseda) v ljubljanski čitalnici je bila po vsem lepa. Prolog g. Iv. Tavčarja vnel je poslušalce, kterih se je bilo ukljub slabega vremena mnogo zbralo v dvorani, do burnega ploska, vse druge točke, samospevi, zbori in deklamacije, so se vršile gladko in z navadno izurjenostjo. Zato prisrčna zahvala vsem sodelovajočim za tako prijeten in krasen večer!

(Godba s petjem v blagi namen) t. j. za napravo potrebne obleke ubogi šolski mladosti v tukajšnjih mestnih šolah — bode v sredo 1. decembra t. l. v g. Tavčarjevi gostilnici. Svirala bode vojaška godba sl. c. k. polka Sachsen-Meiningen in pel bode vokalni kvartet „Eintracht“ (gg. Razinge, Schäffer, Valenta, Kagnus).

(V slovenskem gledišču) bomo v četrtek videli na odru znano vplivno žalostno igro, Weilenovo „Edda“, v kateri je naslikan boj Fizjanov za svobodo. Zato bo gotovo tudi hiša polna.

(Sneg) gre v Ljubljani že tri dni neprenehoma, tako da je že prav debel. Zarad tega je po ulicah velika brozga; magistrat je najel menda premalo delavcev za odpravljanje snega in snaženje ulic.

Razne reči.

— Hilzerjevi zvonovi v Kranji že pojó in sicer slavo zvonarskemu mojstru. Čvetero je novih in ti so k velikemu staremu (H) vbrani v H-moll. Posamezni glasovi so natančno zadeti, milo doneči, a vendar daleč se razlegajoči, harmonija tedaj popolna. Kranjci smejo na svoje zvonove ravno tako ponosni biti, kakor Hilzer, ki jih je vtil. Tej resnici v obraz mora omolknuti tudi glas zagrizenosti, kterega so spustili nekteri neprijatelji Hilzerjevi in nemčurji iz sebe. Kdor bi o takih zvonovih zabavaljal, mora biti zloben ali pa ne bi razložil mačjega mjavkanja od volkovega tuljenja. — Isto se sme tudi reči o Hilzerjevih zvonovih v Šmartnem pri Kranji, ki so po vsem enaki onim pri D. M. v Polji. Vbrani so v H-dur, mogočnih glasov, zlasti velikih, se polno razlega po Soriškem polji. Skupno zvonjenje je lepo harmonično, ker je tudi tu vsak glas na tanko zadet, in ravno tako veličastno, kakor ono v Kranji milo. Z obojimi zvonovi je Hilzer skazal se vnovič to kar je, namreč, mojstra in umetnika, ker razen čistega glasu je pri vseh zvonovih tudi vnanja oblika krasna, — ona pri kranjskih zvonovih slogu cerkve primerna, namreč z gotičnim kinčem.

— Glavno premoženje Rauscherjevo dobi vsled oporoke njegove od njega l. 1856 ustanovljeno semenišče za dečke. Kardinal želi, da bi se s temi denarji, kadar bo mogoče, v semenišču osnovala lastna gimnazija, ktere želje zarad raznih nezgod sam ni mogel izvršiti. Če se semenišče odpravi, dobi premoženje škofijstvo, ki bode moralo pa zopet z njim vstanoviti enaki zavod, kakor hitro bodo okoliščine dopuščale. Bratu svojemu in sestri je volil le dosmrtni vžitek od 40 bankinih akcij in od 20,000 gl. bankinih zastavnih pisem. Škof Kutschker, dekan Angerer, ki je izvrševalec oporoke, in kanonik Kornheisl dobé vsak en prsni križ, Columbus en kelih, ranjega tajnik Bansarur prstan pa 2000 gl., ceremonijar Kaindl 2000 gl. Za cerkvene pobožnosti v stolnici je zapustil 3000 gl., za 300 sv. maš 600 gl., za revne fajmoštrom dunajskim 5000 gl., svojim poslom je odločil dosmrtno letnine.

— Dubovske spremembe v Lav. škofiji: Č. g. A. Lednik pride za I. kaplana v Ruše, in č. g. Rostaher za kaplana v Cirkevico. Umrl je č. g. Simon Pirc, župnik v pokoji v 69. letu starosti.

— V Gradcu se je pri zidanju neke nove šole zid podrli in ubil 4 osebe in njih več nevarno ranil.

— Jakoba Bračiča, kmetskega sina v Vel. Varnici pod Ptujem, je 11. nov. Sebastijan Mihalac s tovariši tako hudo zarad ljubosumnosti pretepel, da je nesrečnik moral v par dnevih umreti.

— Čudna stava. Anglež je stavil, da bo na očitnem pariškem trgu dobre tolarje za mali denar ponujal in nihče jin ne bo hotel kupiti. Šel je z vrečico, v kateri je bilo 200 tolarjev na Pont Neuf in je tam dve uri hodil in tolarje ponujal po 24 soldov, pa se jih ni znebil več, kakor treh, ktere mu je odkupila stara, priprosta ženica.

— Srečen vdovec. „Zdaj rad umrjem. Dozdaj sem se vedno bal, da bi ne zadel na unem svetu na svojo ženico, a zdaj me bodo sožgali, me ne bo mogla več poznati.“

— In contumaciam. Ema: „Maks, povej mi, kakošna ječa je to, če kterega „in contumaciam zapro“. Maks: „To ni nikakoršna ječa: to se le pravi, če zapro koga, kterega dobiti ne morejo.“

Poslanica.

Slavnemu mestnemu magistratu ljubljanskemu.

Ravno beremo v „Laibacherici“ postavo od 25. oktobra. t. l., v kateri § 49. med drugim veleva: „Die Herstellung von fehlenden Dachrinnen an bereits bestehenden Gebäuden ist von der Behörde vorzuschreiben und in Vollzug zu setzen“. Mi pozdravljamo to postavo, nadjaje se, da se bo slavni magistrat vsaj zdaj nekoliko obrnil na eno največih predmetij, na predmestje šentpetersko. Človek zares ne ve, ko gre po šentpeterskem predmestju, posebno „od znamenja doli“, ali je v beli Ljubljani, ali pa v kaki ogerski vasi. O deževnem vremenu, v gorkih pozimskih dnevih in na spomlad, ko so že vsi drugi mestni prostori lepo suhi, je tukaj blata do kolena, od streh lije, da človek misli, da je v „Douchebadu“, zvečer je temno ko v kozjem rogu, da drug družega ne vidi, in včasih se teh par leščerb še le pozno v noč prižge, tako da sta nedavno ob 7. uri zvečer dva z glavama vkup butila, ko nista drug družega videla. Saj včasih tudi gospodje iz rotovža radi k „Jerneju“ ali k „Mihu“ zahajajo, in ako jih že ni volja za olepšanje mesta, ali za davkoplačevalne predmeščane, ali za druge ljudi, ki to predmestje redno obiskujejo, kaj storiti, naj bi vsaj zarad sebe kaj storili. Človek bi skoraj ne verjel, da na omenjenem delu predmestja še niti kanala ni, in vendar je to istina. Vsa nesnaga se mora po površju glavne ceste odtekati, in ker je tukaj mnogo mesarjev, nastane velikokrat tak smrad, da bi se ne bilo čuditi, ko bi nastala kaka kuga. Nedavno je neki tujec tukaj gredé rekel: „Ich hätte nicht geglaubt, dass es in Laibach so vernachlässigte Orte gibt“. Mestni očetje! to Vam ni v čast. Bi se li ne dal brez posebno velicnih stroškov tako zeló potrební kanal napraviti? Ako je bilo že v Latermanovem drevoredu tako mnogobrojnih plinovitih svetilnic potreba, ki jih moramo mi plačevati, dajte jih nam še na šentpetersko predmestje nekoliko, kjer jih je še veliko bolj potreba, in — hvaležni Vam bomo.

Ako imate toliko denarja, da kar na stotine dovoljujete nagrade, bote za to napravo menda vendar tudi kaj imeli, saj vendar šentpeterčani tudi precej davka plačujemo. Tedaj mestni očetje! ako Vam je v resnici kaj mar za mesto, obrnite nekoliko svoje usmiljene oči na šentpetersko predmestje, napravite kanal, (saj ste ga pri Maliču zarad dveh novih hiš takoj tudi napravili), postavite nekoliko več in boljših svetilnic, in na podlagi ravnokar izišle postave prisilite gospodarje — kar se gotovo tudi branili ne bodo —, da napravijo pri strehah korita, — saj kopeli imamo drugod, — in zadostili bote vsaj nekoliko obljubam, ki jih ob času volitve vedno delate.

Eden v imenu več družih.

Eksekutivne dražbe.

1. dec. 3. Marjete Pavtešič-eve iz Brezja (460 gl.) v Metliki. — 3. Jak. Krašove-evo iz Vrtnika (6304 gl.) v Ložu. — 3. Jože Strle-jevo (66 gl.) v Ljubljani. — 2. Jan. Kump-ovo iz Travnega dola (575 gl.). — 2. Jern. Rakar-jevo iz Herinje vasi (1935 gl.). — 2. Reze in Jan. Kerne-evo iz Herinje vasi (1300 gl.). — 2. Jan. Saje-vo iz

Bezja (1773 gl.). — 2. Mih. Judež-evo iz Vel. Oreška (1450 gl.). — 2. Mih. Jeropšič-evo iz Herinje vasi (1120 gl.), vse v Rudolfovem. — 3. Jan. Maklenšek-ovo iz Vinomera v Metliki.

2. dec. 3. Ant. Prelesnik-ovo iz Dvorske vasi (500 gl.) v Laščah. — 3. Tom. Pavlin-ovo iz Krušec (1089 gl.) v Ložu. — 2. Jože Gorišek-ovo iz Šent Pavla (890 gl.). — 2. J. Šlejpah ovo iz Studenca (3915 gl.). — 2. Jože Marehart-ovo (2400 gl.). — 3. Mart. Silovo-evo v Zatičini.

3. dec. 2. Marko Cucič-ovo iz Bojanje vasi (3170 gl.) v Metliki. — 1. Jože Roje evo iz Volavelj (980 gl.). — 1. Zapuščina Marije Toberjeve (689 gl.). — 3. Ane Praprotnik-ove iz Občine. — 3. Jan. Ulčar-jevo iz Mal. vrha (2334 gl.). — 1. Mart. Šinkove-evo iz Preske (927 gl.), vse v Litiji. — 3. Mart. Južna-ovo iz Dragomlje (1060 gl.) v Metliki. — 2. Jak. Hren-ovo iz Gorenjega Gradiša (420 gl.) v Rudolfovem.

Štajerske.

1. dec. Jan. Osim v Studencah 4200 gl. (3).
2. dec. Gregor Muhovec v Brašlovcah 1917 gl.
3. dec. Ant. Flegerič v Kukovi 550 gl. (2),
Fr. Rakuša v Slovenskivesi 600 gl. Jož. Sužnik v Bučah 250 gl.
4. dec. grof Mensdorf v Dobrni 11.959 gl.,
Marija Predikaka v Podložah 2150 gl. (3).

Telegrafične denarne cene 29. novembra.

Papirna renta 69.55 — Srebrna renta 73.75 — 1860letno državno posojilo 111.25 — Bankine akcije 924 — Kreditne akcije 196. — London 113.75 — Srebro 105.50. — Ces. kr. cekini 5.36 — 20Napoleon 9.10.

Denarstvene cene 25. novembra.

	Denar.	Blago.
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	69.45	69.55
5% renta v srebru	73.40	73.60
Srečke (lozi) 1854. l.	105.25	105.50
„ „ 1860. l., celi.	111.—	111.50
„ „ 1860. l., petinke	116.75	117.—
Premijski listi 1864. l.,	135.—	135.50
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	95.—	95.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	95.—	—
Ogerske po 5%	81.15	81.50
Hrvaške in slavonske po 5%	85.—	85.50
Sedmograške po 5%	79.75	80.25
Delnice (akcije).		
Nacijonalne banke	927.—	929.—
Unionske banke	76.25	76.50
Kreditne akcije	194.10	194.40
Nižovstr. eskomptne družbe	—	—
Anglo-avstr. banke	95.80	96.20
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	165.50	166.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	13.50	14.—
„ 50 „ „ „	56.—	56.50
Budenske „ 40 gl. a. v.	25.50	25.75
Salmove „ 40 „ „ „	36.—	36.50
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	25.—	25.80
Clary-jeve „ 40 „ „ „	25.75	26.—
St. Genois „ 40 „ „ „	27.25	27.75
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	22.50	24.25
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	20.75	23.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.36	5.37
Napoleonsd'or	9.10	9.10
Srebro	105.40	105.50

Jos. Svoboda,

lekarničar „pri zlatem orlu“,
tik železnega mosta v Ljubljani.

prilporeča toliko priljubljena salicilna zdravila, ki so
1. Salicilna voda za izplakovanje ust pri gribolejni (difteriti). (74-10)
2. Salicilni zobni prah za snaženje zob. Izmed vsih do zdaj znanih prahov najboljši.
3. Salicilna umivalna voda zoper vse kožne izpušaje.
4. Salicilna štupa zoper neprijetno potenje nóg.

V zalogi Mart. Šuligoja v Čepovanu pri Gorici

se dobivajo najboljši konjski, volovski in čevljarski žebliji, podkvice za čevlje, noži, nožički in kosirji (favči) razne velikosti po jako nizki cení.

Naročila se točno izvršujejo. (85-1)